

M2 - POMIAR pH. AKTYWNOŚĆ JONÓW. SIŁA JONOWA ROZTWORU.

Zagadnienia omawiane w ćwiczeniu:

- definicja pH, aktywność drobin w roztworze wodnym, współczynniki aktywności, siła jonowa roztworu oraz teoria Debye'a-Hückla;
- sprzęt laboratoryjny – elektroda szklana zespolona, pH-metr;
- pomiar pH roztworu;
- teoretyczna zależność pH od składu roztworu buforowego.

Instrukcja wykonawcza

Ćwiczenie 1 - pomiar pH

1. Zmierzyć siłę elektromotoryczną ogniwa zbudowanego z elektrody szklanej i elektrody chlorosrebrowej (tworzących razem szklaną elektrodę zespoloną) zanurzonego kolejno w roztworach buforowych o wartościach pH: 2.00, 4.00, 7.00, 9.00, 11.00 oraz próbki o nieznanym pH oznaczonej jako „Bufor X”.

Uwaga: pomiary należy wykonać w zlewkach o objętości 25 cm³; po każdym pomiarze należy opłukać elektrodę wodą destylowaną i osuszyć paskiem bibuły.

2. Wykalibrować pH-metr na dwa roztwory buforowe: najpierw na roztwór o pH = 7,00, a następnie na bufor o pH = 4,00 zgodnie z instrukcją znajdującą się na stanowisku pracy. *
3. Zmierzyć pH roztworu oznaczonego jako „Bufor X”.

Opracowanie wyników

1. Narysuj na papierze milimetrowym wykres zależności siły elektromotorycznej w funkcji pH dla użytych roztworów buforowych oraz wyznacz wartość pH roztworu próbki o nieznanym pH. Porównaj z wartością zmierzoną.
2. Na podstawie uzyskanego wykresu określ zakres stosowalności elektrody do pomiarów pH oraz wyznacz nachylenie krzywej wyrażone w mV na jednostkę pH. Wyjaśnij, co określa ten parametr i porównaj go z wartością teoretyczną.
3. Wyjaśnij na czym polega kalibracja pH-metru oraz kiedy i dlaczego należy ją wykonywać.
4. Sformułuj wnioski.

---

* Proszę zwrócić uwagę, że w zależności od sprawności elektrody ustabilizowanie się wartości pH może trwać nawet do kilku minut.

Ćwiczenie 3 – wpływ siły jonowej roztworu na aktywność jonów oksoniowych

1. Wykalibrować pH-metr na dwa roztwory buforowe: najpierw na roztwór o $\text{pH} = 7,00$, a następnie na bufor o $\text{pH} = 4,00$ zgodnie z instrukcją znajdującą się na stanowisku pracy.[†]
2. Po kalibracji zmierzyć pH roztworu buforowego o $\text{pH} = 7,00$ (wcześniej używanego do kalibracji), w przypadku gdy zmierzona wartość pH jest poza zakresem $6,96 \div 7,04$ proszę zgłosić ten fakt prowadzącemu zajęcia.
3. Przygotować po $50,0 \text{ cm}^3$ roztworów o składach podanych w poniższej tabeli zgodnie ze sztuką pracy laboratoryjnej (patrz: instrukcja „Technika pracy laboratoryjnej”), mając do dyspozycji roztwór $0,02 \text{ M}$ kwasu solnego oraz roztwór $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$ o stężeniu około 3 mol/dm^3 przygotowany podczas ćwiczenia P1 - „Podstawy pracy laboratoryjnej. Przygotowywanie roztworów”.

Oznaczenie roztworu	Ilości odmierzonych składników	Stężenie w otrzymanych roztworach	
		HCl	$\text{Ca}(\text{NO}_3)_2^{**}$
A	25 cm^3 $0,02 \text{ M}$ HCl woda destylowana do kreski		
B	25 cm^3 $0,02 \text{ M}$ HCl 5 cm^3 ..... M $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2^{**}$ woda destylowana do kreski		
D	25 cm^3 $0,02 \text{ M}$ HCl 20 cm^3 ..... M $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2^{**}$ woda destylowana do kreski		

**Proszę uwzględnić rzeczywiste stężenie użytego roztworu $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$; które zostało wyznaczone na zajęciach P1.

4. Zmierzyć pH roztworów: **A**, **B** oraz **D**. Wyniki pomiarów zapisać w dzienniku laboratoryjnym w formie tabelaryzowanej.

Opracowanie wyników

Na podstawie zmierzonych wartości pH oblicz aktywność jonów oksoniowych i współczynnik aktywności jonów oksoniowych dla badanych roztworów **A**, **B** i **D**. Następnie oblicz siłę jonową tych roztworów oraz współczynniki aktywności jonów oksoniowych na podstawie teorii Debye'a-Hückla. Wyniki przedstaw w postaci tabelaryzowanej. Sformułuj wnioski.